

“Una presidència no canvia el rumb ni resol gaires problemes, però sí que orienta”

Entrevista a **Cristina Gallach**, portaveu de la presidència de torn espanyola de la UE

Lali Sandiumenge
Periodista

La periodista catalana Cristina Gallach (Sant Quirze de Besora, 1960) va ser durant quinze anys la portaveu i la mà dreta de Javier Solana. Hi va començar a treballar quan ell era secretari general de l'OTAN i el va seguir en ser nomenat alt representant per a la Política Exterior i de Seguretat Comú de la Unió Europea. Portaveu actual de la presidència semestral espanyola de la Unió Europea, el diari britànic *The Financial Times* la va escollir l'any passat com una de les trenta persones “més influents” de Brussel·les.

Cristina Gallach, dona influent a Europa. Li va sorprendre l'elecció?

Per ser sincera, sí; no m'ho esperava [riu]. No m'havia adonat de l'impacte que es podria tenir després de tants anys de treballar. Em va sorprendre, sí. A Brussel·les, hi ha moltíssima gent, molts portaveus, molts lobbistes, tothom intenta influenciar a tothom.

En què pensa que va influir vostè?

Penso que després de tant temps d'estar en contacte amb els periodistes, amb la gent del món dels *think tanks*, dels diplomàtics, els polítics, etc., no vull dir que sigui la persona més coneguda de Brussel·les, però sí que un dia em podia trucar el director de *The Financial Times* o el redactor d'una revista dels Balcans. La xarxa de contactes és molt gran. Suposo que és una mica això: són quinze anys d'estar en contacte amb gent que crea opinió i que està a primera línia de l'actualitat.

Quins moments destacaria d'aquests anys?

El període de la guerra de Kosovo i el període de la guerra de l'Iraq, que va ser molt important perquè hi havia una divisió total de la Unió Europea i, lògicament, afectava molt la tasca que fèiem de crear posicions comunes de tots els països. També va ser molt important quan els francesos i els holandesos van votar en contra de la Constitució. En aquell moment era necessària i ens n'adonem ara, que estem com fa cinc anys enrere: si en aquell moment s'hagués pogut posar en marxa l'aplicació del Tractat Constitucional, probablement tot el que vivim ara seria diferent. Aquests van ser, potser, els moments més difícils. En el fons, tot el procés de construcció europeu és una acumulació, una evolució de la presència, de l'impacte i de la manera. Al principi ens dedicàvem als temes de veïnatge, dels Balcans, i al final, als grans temes d'estratègia, com la proliferació nuclear i les negociacions amb l'Iran, i tot això era perquè cada vegada hi havia més confiança, més interès i més ganes que la Unió Europea liderés aquests processos.

Ganes per part de qui?

Dels països tercers, dels seus dirigents, dels organismes internacionals. A països com els Estats Units els interessava moltíssim que la Unió Europea estigués plenament implicada en les grans negociacions internacionals estratègiques, i això era perquè s'havia creat la confiança i els mecanismes. A vegades, des d'Europa ens adonem menys del fet que som influents i que la Unió Europea és important. Ens passa molt sovint, que els països tercers ens veuen com uns referents, com un conjunt de països que tenen unes actituds molt positives, i en canvi aquí ens costa més posar-les en valor.

Vol dir que a fora s'és més europeista que els mateixos europeus?

I tant!, n'estic absolutament convençuda. Des de fora, quan veuen un dirigent europeu que representa els valors i la manera que tenim de treballar, els interessa moltíssim i volen apropar-s'hi tant com puguin. Des de dintre, des de la Unió Europea, perquè els temes que es tracten impacten més el dia a dia, es perd una mica la perspectiva.

Pensa que el Tractat de Lisboa evitarà la cacofonia?

S'hauria d'intentar evitar-la, a poc a poc, costarà una mica. L'objectiu no és tant que parli només un, sinó que tots els que parlin ho facin amb el mateix missatge. I que hi hagi més visibilitat dels que són els principals líders de la Unió; això, lògicament, en detriment de les presidències rotatòries. Ara estem en aquest procés de construcció dels lideratges, i per a mi és molt més important no que només parli una persona o un dirigent, sinó que el que es parli estigui consensuat i reflecteixi la posició de tots.

Com es pot fer això?

A base de moltes ganes de voler arribar a acords. A base de moltes ganes de posar en comú les posicions pro voluntats de consens i a base, també, d'identificar que només junts avançarem. Això, que és molt fàcil de dir, és més difícil de fer. És un esforç de solidaritat i, alhora, també de començar a apartar els egoïsmes i les posicions nacionals, que tampoc no resoldran cap problema.

No l'hauria d'haver fitxat Catherine Ashton, la nova alta representant de Política Exterior?

No... Estic amb contacte amb els seus col·laboradors. A ella, l'he vista alguna vegada i hi he parlat breument. Però és lògic que tingui un equip diferent del que tenia en Javier Solana.

Solana deixa una gran herència: que la veu d'Europa és reconeguda a tot arreu

Quina herència li deixa Solana?

Primer, una visibilitat europea a tots els continents. Segon, una presència de la Unió en tots i cadascun dels grans conflictes i els grans desafiaments que s'han de resoldre conjuntament. No hi havia pràcticament cap conflicte ni cap problema internacional en el qual Europa no estigués representada i, tot això, gràcies a la voluntat europea de ser-hi i a les seves habilitats per fer-se un lloc. Això és una gran herència que es deixa, que la veu d'Europa és reconeguda a tot arreu. Espero que ella ho pugui continuar des d'on ho va deixar en Javier Solana, que, sens dubte ara ens n'adonem més perquè ho veiem en passat, ha fet una feina extraordinària.

Ha deixat alguna assignatura pendent? Algun fracàs?

Sens dubte, molts conflictes que no estan resolts i, sobretot, les ganes que s'hagués avançat més en el procés de pau al Pròxim Orient. Hem fet avenços, però hi ha hagut enrariments. La situació està millor en algun aspectes (per exemple, la governança palestina, malgrat que hi ha l'ocupació), però no hi ha una negociació de pau que realment ens porti a la solució en aquest moment. També hi ha una cosa positiva, una identificació de quins són els temes que s'han de resoldre per aconseguir la pau. És un pas que s'ha fet entre tots, entre els europeus i els americans, que han ajudat les dues parts a identificar-los.

Hi pinta realment alguna cosa, la UE? Més del que sembla?

Més del que sembla, sens dubte. L'Autoritat Palestina s'administra i s'organitza, malgrat l'ocupació, gràcies a l'ajuda europea, tant econòmica com política i, sobretot, també de seguretat. Les estructures de policia i de seguretat que en aquest moment controlen i ajuden l'organització del que ha de ser el futur Estat palestí són totes instruïdes pels europeus; això és fonamental. Per tant, hi pinta més; i, econòmicament, sens dubte que hi pinta. Si no hi hagués hagut la Unió Europea, després de les grans crisis de 2003, el 2004 i el 2005, pràcticament no quedaria res de l'Autoritat Palestina. I això val la pena posar-ho en valor. I quan es diu que Europa hi és per pagar, doncs és una de les nostres responsabilitats, també, i n'hem d'estar orgullosos, alguns altres ni tan sols paguen. Molts països àrabs, molts països del Golf, assumeixen molta menys responsabilitat que nosaltres, des d'un punt de vista financer i de suport polític. Per tant, és la nostra obligació i es fa i es compleix. Que es podria fer millor?, sens dubte, però realment és un pas fonamental que es du a terme.

Deia abans que el nous càrrecs que crea Lisboa, el president Van Rompuy i l'alta representant, van en detriment del paper de la presidència de torn. En quin sentit?

Jo no diria tant que van en detriment, sinó que la presidència rotatòria té menys visibilitat. És el que volíem, perquè el que volem és que hi hagi unes estructures de la Unió més sòlides. El procés de consolidació trigarà, sobretot perquè els dos responsables són menys coneguts i tot just comencen. El que ha de fer la presidència rotatòria és donar suport perquè aquestes estructures es consolidin, i em sembla que ho fa bastant bé.

La presidència va començar amb mal peu, amb el problema del web, amb unes crítiques brutals, com la de *The Financial Times*, que la va qualificar d'“anodina”...

Jo diria, més aviat, que són anecdòtiques. Em consta, per exemple, que la persona que va escriure l'editorial de *The Financial Times* tampoc no va fer un esforç d'informació; quan els responsables del diari van poder parlar amb membres del Govern espanyol van entendre millor la feina que es feia. Em

sembla que algunes editorials són una mica actes de periodisme lleuger. Altres coses han estat fruit de les casualitats i els errors, i és veritat que hi ha hagut un començament complicat. En el fons, una presidència no canvia el rumb ni resol gaires problemes, però sí que orienta. Estem a l'inici d'una nova fase, d'un nou Tractat, amb una crisi econòmica profundíssima, amb una necessitat de començar a treballar per a un període llarg. El que hem de fer nosaltres en sis mesos és reconduir això. Una presidència té tota una colla de qüestions per resoldre i gestionar. Algunes es comencen, però molt poques es poden acabar si no vénen començades ja per les presidències anteriors. Ara estem en una presidència que comença, comença pràcticament la legislatura del Parlament, ha començat la Comissió. Tot el que hi havia, d'alguna manera, estava acabat. Estem en una presidència que serà més d'arrencar que de tancar.

Durant la presentació del president del Govern central, José Luis Rodríguez Zapatero, davant del Parlament Europeu, un diputat britànic li va retreure que abans d'arreglar les coses dels altres comenci per casa. És legítima la crítica?

Jo crec que està absolutament fora de lloc. És com si diguéssim que la Gran Bretanya no pot dir gran cosa sobre la reforma financera perquè els bancs van fer un crac fa uns anys. És absurd. El que sí que és veritat és que hi ha un problema de credibilitat i que Espanya ha de tenir el màxim de transparència, ha de prendre unes mesures sòlides i ha de ser creïble a l'exterior. Espanya és un país que es percep com que ha fet un gran canvi en un període de temps molt curt. Ara estem en un moment de credibilitat baix per la crisi econòmica, sobretot per la qüestió de l'atur, i, per tant, hem de fer un esforç d'explicació i, sobretot, de presa de mesures sòlides. Ara bé, dir que Espanya no pot dirigir o compartir la direcció de les institucions europees per motius de la crisi interna no és veritat. En el fons, només sortirem de la crisi tots plegats; la crisi econòmica afecta a tothom, alguns més i altres menys.

Cristina Gallach, en un moment de l'entrevista
Foto: Stefano Buonamici

Què destacaria del programa de la presidència?

El més important probablement serà aprovar, en dues fases, el març i el juny, el que en diem el programa de la reforma de les estructures econòmiques i tot el que és l'Agenda 2020, una agenda per fer Europa més competitiva i incrementar la taxa d'ocupació, dotar-la d'unes estructures econòmiques per al segle XXI. És un programa ambiciós; l'objectiu és que hi hagi una colla de criteris bàsics i que s'obligui els estats a complir-los de la manera més ferma possible per reformar les economies. Després hi ha les qüestions que tenen a veure amb la ciutadania, com l'aprovació dels mecanismes de la Iniciativa Ciutadana Europea. Hem de prendre diverses decisions en l'àmbit de la protecció de les dones, i tot el vessant de les relacions exteriors, que es fa conjuntament amb la senyora Ashton i amb el president Van Rompuy. Però, en el fons, el que distingirà aquesta presidència serà posar en marxa les noves estructures, és a dir, que veurem de quina manera arrenca el nou Tractat al final d'aquest semestre.

Foto: Stefano Buonamici

Què ha de fer en aquest sentit?

Sobretot, assegurar que es creï un lideratge dels nous representants sòlid i transparent. El Consell Europeu, que són els caps d'Estat i de Govern, es reuneix cada cop més i és qui ha de prendre les decisions des del punt de vista econòmic. Sobretot, doncs, que es vagi amb les decisions preparades, de manera que es permeti d'arribar a acords. A escala de representació exterior, que la UE tingui unes posicions relativament clares que permetin a la senyora Ashton que la veu d'Europa se senti. Són 27 països, i la feina de desenvolupar els consensos és lentíssima i extraordinàriament complexa. Els punts de partida a vegades són contraposats, i això és una de les coses que la presidència rotatòria, l'actual i les que vindran després, han d'intentar tirar endavant.

La presidència té un programa ampli de trobades internacionals, però Barack Obama no visitarà finalment Espanya. Què ha passat?

Ha quedat claríssim per a tothom que Obama té moltíssims problemes interns, i que l'any passat va fer sis viatges a Europa i aquest any no té previst de fer-ne cap, excepte, potser, cap al final de la segona part de l'any. És una llàstima, perquè venir a Espanya tampoc no li ocupava gaire temps (un dia o dos, com a màxim), però jo penso que la mesura de la relació entre la Unió Europea i els EUA no pot venir donada per una reunió amb el president Obama. Hi ha moltíssims contactes amb l'Administració americana, a tots els nivells, i és una llàstima que no pugui venir, però tampoc no hem de pensar que perquè no vingui s'esfondrarà la relació amb els Estats Units.

Les relacions passen per un moment baix?

No, no és així. Hi ha diverses coses que han passat i que són complexes. Per exemple, hi havia un mecanisme de transmissió de dades bancàries que hem hagut de parar, perquè el Parlament Europeu no ha donat suport a l'acord que s'havia fet. Això, als americans no els ha agradat. El Parlament Europeu ha dit que no, i s'ha de canviar. A partir d'aquí, hi ha un problema que hem de resoldre. La nostra intenció seria que abans que acabi l'any tinguéssim un nou esquema per presentar als americans i negociar-hi un nou acord. Això és un punt. El segon punt que potser hem de veure amb els americans és que estan molt interessats que s'introdueixin diversos mecanismes de detecció als aeroports més homogenis respecte als escàners famosos. Hi ha una colla de coses que hem de discutir, però no tinc la impressió que cap d'aquestes vagi en la línia de dir "és una mala relació", al contrari.

Una de les prioritats de la presidència és la defensa de la igualtat i la lluita contra la violència masclista. Tot i la importància que té, hi ha qui critica que se centra en temes "menors". El Govern espanyol vol assumir el lideratge a escala europea?

A mi em sembla que el tema de la igualtat és fonamental, i que és molt important que hi hagi un president d'un Govern i un president d'una presidència rotatòria que facin que aquest sigui un tema important a Europa. Si no ho fa el president Zapatero, qui ho farà? Probablement la gran majoria del líders europeus, no. Per tant, gràcies que en tinguem un que ho fa. La violència masclista afecta un nombre molt petit de persones, afortunadament, però si es pot ajudar aquest nombre petit amb una ordre de protecció europea ja és molt important. Hem de ser conscients que, per primera vegada, aquest tema es posa a primera línia. La Comissió ha fet molts estudis i ha pres moltíssimes decisions sobre el tema de la igualtat, i encara hi ha molts problemes, per tant, això no ho resoldrem en sis mesos, però, si s'introdueix a l'agenda europea, millor. Hi ha una comissària en aquest moment, la Viviane Reding, que també s'ocupa de liderar aquestes qüestions, i val la pena que aprofitem que és un Govern que és molt sensible, a escala d'Espanya, per tirar endavant aquestes idees.

Hi ha simpaties per aquesta qüestió?

En l'àmbit ideològic Europa està més aviat cap a la dreta, cap al centredreta. Probablement, en un moment de crisi econòmica i d'atur potser hi haurà alguns dirigents o alguns governs que diran que no és una prioritat, que la prioritat és tenir feina. És veritat, però, si a més de tenir feina pots superar les situacions de desigualtat, millor encara. Per tant, si no té simpaties, hem d'intentar que en tingui.

Zapatero ha posat la violència masclista, per primer cop, a primera línia d'Europa